

Spannende uren

CUMELABEDRIJVEN HELPEN MASSAAL tijdens watersnood

Tekst: Gert Vreemann

Foto's: Cerfontaine, G.M. Damsteegt, Loonbedrijf Vaessen, Grondverzetbedrijf Hendrickx-Horn BV, Loon- en grondverzetbedrijf Jakobs en Janssen Grondverzet en Transport BV

Afval in bomen, akkers met maïs die abrupt stoppen, suikerbieten die geel zien en veel rommel in de rivier en langs de boorden van de Maas. Het zijn de restanten van de watersnood in Limburg, die uiteraard voor de bewoners van het gebied voor spannende en heftige uren zorgde, maar ook voor de cumelabedrijven die te hulp schoten. Een terugblik.

BIJSCHAKELLEN EN SAMENWERKEN

“Zodra de ernst van de situatie duidelijk werd, hebben we meteen aan het waterschap aangeboden om te helpen”, zegt Nico Willemssen, beleidsmedewerker Grondverzet en Cultuurtechniek bij Cumela. “Samen met de bedrijvenadviseurs hebben we bedrijven die al overeenkomsten hadden met het waterschap ingeschakeld en andere cumelabedrijven ‘bijgeschakeld’ om het water voor te blijven.”

Een wiellader van cumelabedrijf Cerfontaine met een bak vol mensen werd het beeld van de watersnood in Limburg. Het veelzijdige cumelabedrijf uit Bergen Terblijt verleende in de spannende uren tijdens de overstromingen 30-uurs assistentie aan de brandweer. Bewoners van Valkenburg en hotelgasten werden tijdens die uren met behulp van de wiellader verplaatst naar een kipper en zo geëvacueerd. Vervolgens is het bedrijf in opdracht van de gemeente Valkenburg aan de Geul begonnen met het verzamelen en overladen van al het afval uit het getroffen gebied. Van de redding door Cerfontaine werd ook een filmpje gemaakt en gedeeld. Hierop is goed te zien hoe rustig en vaardig de machinist onder toezicht oog van de brandweer de werkzaamheden uitvoert en de gedupeerden in veiligheid brengt.

MASSAAL CUMELABEDRIJVEN INGESCHAKELD

Donderdag 15 juli steeg het waterpeil in de Maas zo ver dat de rivier ver buiten zijn oevers trad en voor het eerst in lange tijd buitendijks gebied onder water verdween. “Wij hebben in 1993 en 1995 meegereden, maar dit is de eerste keer dat het water zo hoog stond”, zegt Marc Driessen van Driessen Grondwerken, één van de vele andere cumelabedrijven die net zoals Cerfontaine meteen paraat stonden om te helpen. “We hebben de hele hoogwaterloods - een loods speciaal met materiaal om bij hoog water in te kunnen grijpen - leeg moeten rijden. Alle pompen en alles voor hoog water hebben we ingezet.”

Driessen werkte in onderaanneming van De Jong Zuurmond Infrabeheer, Onderhoud & Ser-

Nadat het water was verdwenen, begon het opruimen van heel veel afval.

'DOOR HET WEGVALLEN VAN WERK KAN DE SCHADE VOOR DEZE CUMELABEDRIJVEN NOG VERDER OPLOPEN'

vice, die het gebied van Roermond tot aan Mook voor zijn rekening nam. "Waar nodig mochten wij dan weer andere cumelaondernemers bijschakelen om te kunnen doen wat nodig was", zegt Driessen. "Het was een heftig weekend met veel werk, veel gemaakte uren en spannende momenten. Die spannende momenten waren er vooral toen moest blijken of de dijk het zou houden, maar we hebben het net gered", zegt Driessen. Hij kijkt er vooral met een goed gevoel op terug.

SCHADE OPNEMEN

Na het heftige weekend keerde de rust iets terug en kwam er tijd en ruimte om de balans op te maken. Het leverde een enkele schademelding op bij Cumela Verzekeringen. Bij Achmea (waar Interpolis deel van uitmaakt) kwamen enkele tientallen schademeldingen binnen van agrarische ondernemers. "Wij hebben vooral meldingen ontvangen van ondernemers die hun gewassen en kosten voor de evacuatie van het vee willen verhalen, maar dit soort zaken dekken wij niet", zegt Annemarie van Dam, woordvoerder bij Interpolis. "Schade aan gebouwen nu wel als dat is veroorzaakt door het bezwijken van een secundaire waterkering of de overstroming van een kleine rivier." Op 13 augustus maakte de overheid bekend dat de Wet tegemoetkoming schade bij rampen (Wts) open zou gaan voor degenen die zijn getroffen door de watersnoodramp. Via deze wet kun je een vergoeding aanvragen voor evacuatiekosten vanaf € 901,-, teeltplanschade, veehouderijschade en een vergoeding van 65 procent van de kosten die zijn gemaakt om maatregelen te treffen om ergere schade te voorkomen (bereddingskosten), bijvoorbeeld het maken van een waterkering. Het eigen risico bedraagt in deze regeling maximaal € 6014,-. Dinsdag 17 augustus maakte het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit bekend dat er ook een vergoeding komt voor de buitendijks geteelde gewassen.

Het van toepassing verklaren van de wet betekent dat ondernemers die niet in opdracht van een

opdrachtgever aan de slag zijn gegaan, normaal een vereiste om een factuur te kunnen sturen, alsnog een vergoeding kunnen krijgen voor de gemaakte kosten. Degenen die in opdracht aan de slag gingen, verreweg de grootste groep cumelabedrijven, krijgen gewoon via de eerder gemaakte afspraken de facturen betaald.

HOE NU VERDER?

De watersnoodramp leverde de ene ondernemer werk op, maar dit ging ten koste van een andere. Noem bijvoorbeeld de inzet van een combine met rupsen, die voor de één werk betekende en de ander werk kostte. Dat beeld blijft ook de komende periode bestaan. Zo zullen herstel- en op-ruimwerkzaamheden diverse ondernemers werk opleveren, terwijl andere ondernemers agrarisch werk mis zullen lopen.

Het is nog te vroeg dag om harde cijfers te geven, maar dit weten we al wel. Cosun geeft aan dat naar schatting 870 hectare bieten (ongeveer tien procent van het areaal in Limburg) een dag of vijf of langer onder water heeft gestaan. Daarvan is waarschijnlijk een kwart aangetast door waterrot en daarmee verloren. "De bieten die niet rot zijn, halen we gewoon op", zegt Arno Huijsmans, directeur agrarische zaken bij Cosun. Ook zijn er percelen maïs en aardappelen verloren gegaan. Zo kwamen er in elk geval al 200 meldingen van ondernemers met buitendijkse gronden bij LTO binnen. Een quickscan van RVO schat in dat er daarnaast nog 992 agrarische bedrijven schade hebben.

Dit alles betekent dat ruim duizend bedrijven schade hebben, waarvan het grootste deel schade aan gewassen zal zijn. Andere schades worden immers veelal door de gewone verzekering gedekt. Daarmee ontstaat het beeld dat agrarische loonwerkers in dit gebied los van schade aan eventuele eigen gewassen ook nog te maken zullen krijgen met het wegvallen van werk, waardoor de schade door de watersnoodramp voor hen nog verder zal gaan oplopen.

Loonbedrijf Jakobs helpt ter hoogte van Well de dijk versterken.

G.M. Damsteegt werd ingehuurd om de haven van Ohé en Laak te reinigen.

'HET WAS EEN HEFTIG WEEKEND MET VEEL WERK, VEEL GEMAakte UREN EN SPANNENDE MOMENTEN'

‘DAG EN NACHT STRIJDEN TEGEN HET WATER’

Eén van de specialiteiten van het grondverzetbedrijf Hendrickx-Horn is de eigen grondbank. “De omliggende gemeenten wisten ons snel te vinden toen het hoge water richting onze regio kwam”, vertelt Mandy Hendrickx. Ze geeft aan dat het bedrijf ‘het geluk’ had dat er nog nauwelijks medewerkers op vakantie waren. “We konden onze mensen en machines maximaal inzetten om aan de vraag naar grond en assisterende werkzaamheden voor dijkversterkingen, nooddijken en noodvoorzieningen te voldoen”, zegt ze. In totaal heeft Hendrickx zo’n 7000 kuub grond ingezet voor dijkversterkingen. Een groot winstpunt vindt de familie Hendrickx dat er gezamenlijk door cumelabedrijven is opgetrokken. In dit geval is er samengewerkt met de plaatselijke cumelabedrijven Derikx Infra en Theunissen Grondwerken. Voor deze werkzaamheden is er voor honderd procent gezamenlijk opgetrokken. “Het is fantastisch om te zien hoe bedrijven en particulieren vier dagen non-stop hebben gewerkt om het water tegen te houden.”

Volgens de gedreven onderneemster is er geen reden of excuus om zaken niet goed te regelen. Dat begint volgens haar ondanks de noodsituatie-druk met het registreren van de grondstromen. “Wij hebben een grondbank en werken conform BRL 9335. Elke vracht wegen was niet mogelijk vanwege de tijdsdruk, maar we hebben op begeleidingsbrieven de depotlocatie, het partijnummer, het rapportnummer en de bestemming wel per vracht op kuubs geregistreerd”, vertelt ze. Zo weet het bedrijf ook wat het na afloop weer inneemt. Daarbij wordt de grond weer op dezelfde manier per vracht geregistreerd, bemonsterd en opgeslagen. “Hoe dat uitpakt, gaan we zien, aldus Mandy.

Boeiend vond ze de race tegen de klok. “Het vroeg maximale inzet van al onze medewerkers, zegt ze. “We hebben het hele weekend non stop met afwisseling van manschappen en medewerking van onder andere gemeente en waterschap en de lokale bedrijven en burgers gewerkt. Omdat het is gelukt het water op bijna alle plekken tegen te houden, was de voldoening van ons allemaal enorm groot.” Ze ziet deze noodsituatie wel als een goed signaal om met alle betrokken overheden en instanties draaiboeken te ontwikkelen met een heldere regie en betere werkomschrijvingen en prioriteitsvolgorde. “Dan zullen we met elkaar de klus een volgende keer nog efficiënter, beter en veiliger kunnen klaren.”

Grondverzetbedrijf Hendrickx-Horn BV, Horn

‘ZOVEEL MOGELIJK REDDEN’

“Het bleef regenen en regenen, waardoor we al voor de overstromingen telefoontjes kregen van ondernemers van wie we nog nooit hadden gehoord”, zegt Gert Vaessen van Loonbedrijf Vaessen in Landgraaf. “Die mensen hadden gehoord dat wij een maaidorser op rupsen hebben en riepen onze hulp in om gerst te oogsten. Later werden we ook ingeschakeld voor tarwe en koolzaad. Ik heb mijn best gedaan om zoveel mogelijk te redden. Uiteindelijk trad ook de Worm (een zijrivier van de Roer; red.) buiten zijn oevers. Je kon niet eens meer zien welke gewassen er op de percelen stonden.”

Toen de velden weer enigszins waren opgedroogd, ging het dorsen met de rups weer verder. “In grote wolken stof, want het water uit de rivier heeft een klein laagje zand op de gewassen achtergelaten. Tijdens het dorsen stuift dat weer op en wel zo erg dat je niets meer ziet. Naar schatting hebben we honderd hectare extra gedorst op percelen waar we nooit komen. Objectief kijkend naar het gewas zijn ondanks de regen de kwaliteit en de opbrengst nog redelijk te noemen, ongeveer acht ton per hectare die de graanhandel inneemt”, aldus Vaessen. Schade ziet hij vooralsnog in aardappelen, waarvan een gedeelte van de opbrengst verloren is gegaan. Ook zijn er sterk verkleurde bietenpercelen ten gevolge van zuurstofgebrek.

Loonbedrijf Vaessen, Landgraaf

‘FLINKE KATER VAN OOGSTVERLIES’

“We hebben liever dat deze net aangeschafte regenhaspels een jaar stilstaan dan dit”, is de veelzeggende opmerking van Michiel Jakobs van het gelijknamig loon- en grondverzetbedrijf in Geijsteren. Jakobs heeft ook een akkerbouwtak, waarin het in de uiterwaarden onder andere aardappelen, bieten en chicorei teelt. “Na het dalen van het water stelden we al snel vast dat de oogst van ongeveer 35 hectare geheel verloren is gegaan. We hebben nog enige hoop voor een deel van de bieten, maar het is afwachten of Cosun ze wil innemen. De aardappels stonken al. We hadden niet verwacht dat dit zo snel zou gaan”, aldus Michiel. Harde getallen durft hij nog niet te noemen, maar hij schat in dat zijn bedrijf zeker één ton aan schade heeft. “Dan heb je het alleen over de eigen teelt. Daar komt dan nog eens de omzetzaling op het agrarische loonwerk bij klanten bij. We schatten in dat we ongeveer twintig procent van deze omzet gaan missen”, zegt Michiel daarover. Dat is extra zuur omdat na een aantal droge jaren de gewassen er dit jaar extra goed bij stonden. “Je bent trots op die mooie gewassen en die zijn dan in één klap weg.” Een schril contrast vormen de gevoerde dijkversterkingsacties. “De donderdagavond ging de telefoon om de pomp in te zetten bij het nabijgelegen industrieterrein, omdat de nieuwe damwand lekte. Dat heb je altijd eerst met nieuwe damwanden. Het begon met één pomp en met het wassende water hadden we uiteindelijk vier pompen draaien en werd ook onze mesttank ingezet.”

Aan de overkant bij Well moest de dijk wel worden versterkt. “Ook daarvoor is onze hulp gevraagd. We hebben alle medewerkers erop gezet en medewerkers die met vakantie waren of verlof hadden ook gevraagd mee te helpen. Dat hebben ze massaal gedaan. We hebben dat weekeinde met man en macht gewerkt om bij Well dijkversterkingen aan te brengen. Wij hebben zand en zandzakken aangevoerd en geassisteerd met wielladers en graafmachines”, aldus Michiel. Hij was onder de indruk van wat er gaande was. “Onvoorstelbaar om te zien wat mensen daar samen voor elkaar kregen. Ook de burgers hebben met man en macht hard gewerkt. Toegangswegen waren afgezet en er vloog tijdelijk zelfs een Apache-helikopter van het leger boven het gebied. We hebben het met z’n allen gered. Dat geeft een heel goed gevoel.”

Loon- en grondverzetbedrijf Jakobs, Geijsteren

‘HET MEESTE WERK KOMT NOG’

Ook Janssen Grondverzet en Transport BV in Maastricht, dat ook een eigen recyclingtak met de naam BPS runt, heeft tijdens de spannende dagen in Maastricht, Valkenburg, Meerssen en Geulle geassisteerd met onder andere een wiellader, het leveren van zand en het leggen van rijplaten. Algemeen directeur Christian Janssen geeft aan dat het grote werk na de vloed is begonnen. Voor de BPS-recyclingtak heeft het bedrijf drie keer zoveel als normaal aan afval verwerkt. “Ik schat in dat we circa 3000 ton extra afval te verwerken hebben. Het was voor ons vooral een uitdaging om voldoende ruimte te vinden om al dat afval op te slaan. Dat is net aan gelukt en we hebben dus een enorme berg liggen om te verwerken”, aldus Janssen. Hij geeft aan dat het daarmee nog lang niet is gedaan. “In opdracht van PreZero (voorheen Suez; red.) zijn we begonnen met het sorteren van al het afval dat afkomstig is uit de getroffen woningen van Valkenburg en de gemeente Meerssen. Ook gaan we voor Waterschap Limburg nog drijfvuil en aangespoeld afval verwerken. Dat is nu lopend, maar nog niet in te schatten is hoeveel dit is”, zegt Janssen. Hij vult aan dat er dan nog allerlei herstelwerk voor het Waterschap Limburg aankomt. “Daar zitten echt flinke klussen bij, die we op termijn gaan uitvoeren. Hoeveel is nog niet aan te geven.”

Janssen Grondverzet en Transport BV, Maastricht